

Seurantaryhmän asettaminen tutkimuksen digitalisaation politiikkatoimien kokoamiselle ja kansallisen datanhallinnan ja laskennan tutkimusinfrastruktuuriympäristön päivittämiselle (DL2026)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään päättänyt asettaa seurantaryhmän tutkimuksen digitalisaation politiikkatoimien kokoamiselle ja datanhallinnan ja laskennan kansallisen tutkimusinfrastruktuuriympäristön päivittämiselle.

Toimikausi

Ryhmän toimikausi on 1.3.2024-31.12.2026.

Tausta

Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan tekemisen tavat digitalisoituvat teknologisen kehityksen myötä. Tekoälyn kehitys sekä datan ja laskennan roolin kasvu merkitsevät suuria muutoksia kaikilla tieteenaloilla ja koko innovaatiotoiminnassa. Tämä tutkimuksen digitalisaatioksi kutsuttu muutos etenee nopeasti.

Digitaalinen murros vaikuttaa jo nyt vahvasti korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten toimintaan. Tutkimusmenetelmät monipuolistuvat, ja uudenlaisten tutkimuskysymysten ratkaiseminen on mahdollista tutkimuksen digitalisoitumisen myötä. Tutkimuksen tukipalvelut monipuolistuvat erityisesti datojen hallinnan ja esikäsittelyn tehtävien vahvistumisen myötä. Kaikki tämä vaikuttaa myös tutkijakoulutuksen ja muun opetuksen sisältöihin ja toteutukseen.

Tutkimuksen digitalisaatiolla tarkoitetaan tutkimuksen tekemisen ja sen hallinnan digitaalisia työkaluja sekä teknologioita. Aineistoa kerätään, analysoidaan, varastoidaan, hallinnoidaan ja jaetaan digitaalisesti. Digitaaliset työkalut ovat myös tehostuvan yhteistyön sekä tulosten analysoinnin ja julkaisemisen väline.

Digitaalisuus parantaa aineistojen ja tutkimuksen tulosten laatua sekä niiden laajaa käyttöä. Digitaalisuuteen liittyvät automatisaation edut eli aineistojen keruu ja prosessointi on tehokkaampaa ja vähemmän virheeltä kuin aiemmillä menetelmillä. Myös tutkimuksen läpinäkyvyys kasvaa ja digitaalisuus on pitkällä aikavälillä kustannustehokkaampi tapa huolehtia datanhallinnasta ja analysoinnista.

Nykytila Suomessa

Tutkimuksen digitalisaation edellytyksiä on vahvistettu kansallisilla, eurooppalaisilla ja paikallisilla toimilla. Datanhallinnan ja laskennan (mukaan lukien tekoäly) tutkimusinfrastruktuuriympäristöön on panostettu kansallisesti, ja Suomi isännöi eurooppalaista maailmanluokan suurteholaskennan infrastruktuuria kymmenen maan konsortiossa.

Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan avoimuus on kasvanut. Tutkimusrahoittajien, kuten Suomen Akatemian, toimet ovat tukeneet tutkimusta tekeviä organisaatioita toimimaan avoimemmin. Euroopan avoimen tieteen pilvipalvelua (European Open Science Cloud) edistävää työtä tehdään laajalla rintamalla.

Vastuullisen tutkijanarvioinnin ja tutkimuksen arvioinnin eurooppalainen yhteistyö tutkimusta tekevien organisaatioiden ja tutkimusrahoittajien kesken on käynnistynyt. Tutkimustietovarannon julkinen portaali Tiedejatutkimus.fi kokoaa avointa näkymää tutkimusta tekevien organisaatioiden toimintaan.

Samaan aikaan geopolittiset jännitteet ja suurvaltakilpailu tuovat uusia juonteita niin keskusteluun tutkimuksen digitalisaatiosta kuin tutkimuksen avoimuuteen. Näihinkin on löydettävä toimintamalleja, jotka eivät uhkaa tieteen vapautta, mutta tuovat ratkaisuja osaamisen suojaamiseksi.

Suomi on kiinnostava kumppani maailman parhaille tutkimusmaille rohkeiden T&K-rahoituksen tulevaisuutta koskevien päätösten ja tutkimuksen digitalisaation takia. Investoinnista kansallisen datahallinnan ja laskennan tutkimusympäristön päivittämiseen ja ylläpitoon on tehty päätökset, ja pääministeri Orpon hallitusohjelma sisältää linjauksen kansainvälisen kilpailun kärjessä pysymiseksi suurteholaskennan infrastruktuurin isäntämaana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 24.8.2022 asettanut tieteellisen laskennan ja datanhallinnan yhteistyöfoorumin kolmivuotiskaudelle 2022-2024. Yhteistyöfoorumi arvioi opetus- ja kulttuuriministeriölle toimialansa palveluja sekä ehdottaa linjauksia ja toimenpiteitä, jotka edistävät tietoteknistä yhteentoimivuutta ja kokonaisarkkitehtuuria.

Seurantaryhmä

Tutkimuksen digitalisaation politiikkatoimien kokoamiselle ja kansallisen datanhallinnan ja laskennan tutkimusinfrastruktuuriympäristön päivittämiseksi (DL2026-hanke) asetetaan seurantaryhmä, joka seuraa hankkeen etenemistä ja toimii ministeriön tukena tutkimuksen digitalisoitumisen tarpeet huomioivien politiikkatoimien tunnistamisessa ja valmisteluissa.

Seurantaryhmän tehtävät

- seuraa datanhallinnan ja tieteellisen laskennan (ml. tekoälyn) kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ja palvelujen päivittämistä (DL2026-hanke)
- seuraa datanhallinnan ja tieteellisen laskennan eurooppalaista kehitystä
- seuraa ja analysoi tutkimuksen digitalisaation vaikutuksia
- esittää opetus- ja kulttuuriministeriölle tutkimuksen digitalisaatioon liittyviä toimintamalleja tutkimusedellytysten parantamiseksi sekä ratkaisuja osaajien saatavuuden varmistamiseksi
- kuulee työnsä aikana tarvittaessa asiantuntijoita, kuten tieteellisen laskennan ja datanhallinnan yhteistyöfoorumia

Seurantaryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja

johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet

tutkimusjohtaja Annukka Pakarinen, Hämeen ammattikorkeakoulu, ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto
Arene ry

yksikön johtaja Niko-Matti Ronikonmäki, konserniohjausosasto, liikenne- ja viestintäministeriö ja hänen
virkavapaansa ajaksi Tuire Valkonen, konserniohjausosasto, liikenne- ja viestintäministeriö

johtava tiedeasiantuntija Anu Nuutinen, Suomen Akatemia

tietohallintojohtaja Pekka Kähkipuro, Tampereen yliopisto, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry

professori Minna Palmroth, Suomen Tiedeakatemia

johtaja Pekka Lehtovuori, Tieteen tietotekniikan keskus CSC

yksikönjohtaja Saku Anttila, Suomen ympäristökeskus, Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet

opetusneuvos Petteri Kauppinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Pysyvät asiantuntijat

professori Heikki Mannila, Aalto-yliopisto

CSC:n hallituksen puheenjohtaja Jukka Mönkkönen

Työryhmän kokoonpano täyttää tasa-arvolain säädökset. Seurantaryhmän sihteerinä toimii opetusneuvos
Laura Taajamaa, opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kustannukset ja rahoitus

Seurantaryhmän työ tehdään virkatyönä. Seurantaryhmän jäsenille ei makseta kokouspalkkioita.
Kohtuulliset matkakustannukset korvataan valtion matkustussäännön mukaisesti pääkaupunkiseudun
ulkopuolelta tuleville jäsenille. Seurantaryhmän kustannukset maksetaan talousarvion momentin 29.40.20
määrärahasta.

Kulttuuri- ja tiedeministeri

Sari Multala

Opetusneuvos

Paavo-Petri Ahonen

Jakelu Seurantaryhmän jäsenet ja asiantuntijat

Tiedoksi OKM/KTPO

VN/36166/2023-OKM-9

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: